روزنامه شرق

پنجشنبه ۲۷ خرداد ۱۳۸۹ ■ ۴ رجب ۱۴۳۱ ■ ۱۷ ژوئن ۲۰۱۰

سال پنجم ■ شماره پیاپی ۹۹۰ ■ شماره ۶۶ دوره جدید ■ ۲۸ صفحه ■ **استثنائاً ۱۰۰۰** تومان

سیدمحمد خاتمی:

باید وحدت داشته باشیم

محکومیت اخلال در سخنرانی سیدحسن خمینی و حمله به بیت مراجع تقلید و ضرورت وحدت نیروهای سیاسی در مقابل تهدیدات خارجی مهم‌ترین محورهای سخنان سیدمحمد خاتمی در جمع جوانان و دانشگاهیان بود. به گزارش شرق به نقل از دفتر رئیس‌جمهور سابق کشورمان، سیدمحمد خاتمی با ناخرسندی از صدور قطعنامه چهارم علیه فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران گفت: این دشمنی‌ها...

صفحه ۳

نوستالژی تهرانی‌های اصیل

داریوش ارجمند

چندی پیش کتاب «چرک‌نویس» بهمن فرزانه را می‌خواندم. یک اتوبیوگرافی جذاب که من را به دوران کودکی‌ام برد. روایت بهمن فرزانه از آداب و رسوم و روزگار قدیم جالب و گیراست. این کتاب من را یاد کتاب «جسدهای شیشه‌ای» مسعود کیمیایی انداخت که یکی از محبوب‌ترین رمان‌هایی است که تاکنون خوانده‌ام. قصه دراماتیک و نوستالژی حیرت‌انگیز «جسدهای شیشه‌ای» آنقدر فوق‌العاده است که یکی از توصیه‌های دائمی من به اهل مطالعه است. حتی خواندن چندباره آن را به...

صفحه آخر

استاندار تهران درباره اجرای طرح حجاب و عفاف اعلام کرد

ملاک، اظهارات رئیس‌جمهور است

همین صفحه

گفت‌وگو با علی رهبری رهبر ارکستر ژوهانسبورگ برای اجرای ویژه جام‌جهانی

صفحه ۱۳

تیترها

مجلس هشدار داد

مقابله به مثل در خلیج فارس و دریای‌عمان

صفحه ۲

آیت‌الله محمدی ری‌شهری:

دامن زدن به اختلافات بزرگ‌ترین ظلم به نظام است

صفحه ۳

جام جهانی فوتبال

برنامه امروز

آرژانتین - کره‌جنوبی (ساعت ۱۶، گروهB)

یونان - نیجریه (ساعت ۱۸:۳۰، گروهB)

فرانسه - مکزیک (ساعت ۲۳ ، گروهA)

...

نتایج دیروز

هندوراس ۰ - شیلی ۱

اسپانیا - سوئیس

آفریقای جنوبی - اروگوئه

در صفحه آخر بخوانید

شریعتی در دهه ۹۰

سوسن شریعتی

امان از این تشنگی

س. محمود حسینی‌زاد

نقطه مزاحمی در کار یک کارگردان

کامبیز نوروزی

ویژه پنجشنبه

آقای دکتر در انتخابات اتاق کاندیدا می‌شوید

با آثار و گفتاری از:
محمد نهاوندیان، احمد میدری
محمدرضا بهزادیان،علیرضا بهداد

اقتصاد

همین امروز هم دیر است

با آثار و گفتاری از:
نورالدین زرین‌کلک، حافظ موسوی
مهرداد فریاد، فرشید خدادادیان

جُنگ

نه پیشرفت، نه پسرفت

با آثار و گفتاری از:
علیرضارئیسیان، محمداطبایی
احمدطالبی‌نژاد، آزاده‌شاهمیری
آروین صداقت‌کیش و...

هنر

از تئوری می‌ترسیم

با آثار و گفتاری از:
یونس تراکمه ، امیراحمدی‌آریان
علی‌اصغرسیدآبادی، بابک ذاکری
شیما بهره‌مند، امین عظیمی

کتاب

جام جهانی فوتبال را چگونه می‌بینیم

با آثار و گفتاری از:
امیررضاواعظی آشتیانی
بیژن‌ذوالفقارنسب، هومن‌افاضلی...

ورزش

حرف اول

حجاب و عفاف

سعید مدنی

اگرچه مطابق اصل ۵۷ قانون اساسی قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از قوای مقننه، مجریه و قضائیه که زیر نظر ولایت مطلقه اعمال می‌گردند و این قوا مستقل از یکدیگرند اما به گواه بسیاری از ناظران در حال حاضر نظام‌های قانونگذاری، تصمیم‌گیری و اجرا در کشور ما بسیار پیچیده‌تر از آن است که در اصل مورد اشاره آمده است.

مثلاً برخی نهادها مثل شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجمع تشخیص مصلحت نیز در مواردی مجاز به قانونگذاری شده‌اند. یا در مواردی برخی نهادها مثل کمیته امداد امام فارغ از مدیریت دولت می‌توانند به عنوان یک نهاد مستقل درباره فعالیت‌های خود تصمیم گرفته و اقدام کنند.

سخنان دوشنبه‌شب آقای احمدی‌نژاد در شبکه سراسری سیما نمونه و شاهدی است از رویه‌ای که طی سال‌های اخیر در میان دولتمردان رسم شده است. انتقاد از اموری که مسوولیت آن بر عهده خود آقایان است. مثلاً وزیر و مدیران ارشد بازرگانی از گرانی و واردات بی‌رویه گلایه می‌کنند، وزیر و معاونان وزارت رفاه از فقر و نابرابری شکایت می‌کنند. سخنان آقای احمدی‌نژاد در انتقاد از سیاست‌ها و اقدامات در برخورد با بدحجابی و پوشش خانم‌ها نیز از این قسم است.

وی در این زمینه گفت: «اینها ربطی به دولت ندارد و دولت واقعاً در این مسائل دخالتی ندارد، ما اینها را توهین می‌دانیم که زن و مردی در خیابان راه بروند و کسی بیاید بگوید نسبت شما چیست؟ هیچ‌کس حق ندارد در این مورد سوال کند، این به معنای آن نیست که ما نابسامانی‌های اجتماعی را نمی‌بینیم یا نباید اصلاح کنیم بلکه می‌گوییم این روش، روش درستی نیست. اینها مال دولت نیست و آنها را قبول نداریم و تا آنجا که بتوانیم برخورد و کنترل می‌کنیم.»

همه این سخنان در حالی توسط احمدی‌نژاد مطرح شده که وی ریاست شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان مرجع تصویب‌کننده طرح را برعهده داشته و مسوولیت تمامی تصمیمات از جمله طرح حجاب و عفاف مستقیماً بر عهده ایشان است. در این مورد اخیر اتفاقاً پیشنهاددهنده طرح نیز دولت بوده که پس از تصویب، اجرای آن به نیروی انتظامی سپرده شده است. بنابراین اظهار برائت رئیس دولت از مصوبه‌ای که بارها توسط منصوبین وی در شورای امور زنان و خانواده و وزیر کشور منتخب وی تایید و بر اجرای آن پافشاری شده با هر انگیزه‌ای که باشد، پذیرفتنی نیست.

خاطرنشان می‌سازد وزیر کشور در تاریخ ۲۲ اردیبهشت سال جاری بار دیگر از اجرایی شدن طرح حجاب و عفاف خبر داد و تصریح کرد امسال مردم شاهد برکات این طرح خواهند بود.

به علاوه رئیس قوه مجریه بر پایه قسمی که خورده، موظف است بر اساس رویه‌های پیش‌بینی‌شده در قانون اساسی و قوانین جاری آنچه را مغایر با حرمت اشخاص می‌بینند، متوقف کند یا در صورت وجود مستند قانونی نسبت به اصلاح آن اقدام کند.

ملاک، اظهارات رئیس‌جمهوراست

گروه سیاسی: استاندار تهران سخنان اخیر محمود احمدی‌نژاد در تلویزیون را «ملاک» اجرای طرح حجاب و عفاف معرفی کرد و به سازمان‌های مرتبط با این طرح هشدار داد حق فعالیتی ورای آنچه رئیس دولت تعریف کرده، ندارند. دو روز پس از انتقادات به اظهارات اخیر رئیس‌جمهور درباره حجاب و عفاف، مرتضی تمدن استاندار تهران که رئیس شورای تامین استان و یکی از زیرمجموعه‌های اصلی وزارت کشور - وزارتخانه‌ای که مجری اصلی طرح حجاب و عفاف است- محسوب می‌شود تلویحاً به این انتقادات واکنش نشان داد و در شرایطی که برخی محافل روی گزینه انتظامی تاکید داشتند تکلیف را روشن کرد. «هدف ما بگیر و ببند نیست بلکه می‌خواهیم ریشه‌ای و در قالب فرهنگسازی و نهادینه کردن حجاب و عفاف در جامعه عمل کنیم.» وی برای اینکه جای شک و شبهه‌ای باقی نماند با تاکید بر اینکه «طرح حجاب و عفاف در استان تهران بر اساس دستور رئیس‌جمهور اجرا می‌شود»، گفت: «تمام دستگاه‌های مرتبط با طرح حجاب و عفاف ملزم هستند این طرح را طبق نظر شخص رئیس‌جمهور اجرا کرده و سلیقه‌ای عمل نکنند.» و با این اظهارات بود که بین دو گزینه فرهنگی و انتظامی نه‌تنها کفه را به نفع فرهنگی سنگین کرد بلکه به تأسی از رئیس جمهور به همین اکتفا نکرده و به دستگاه‌های مرتبط با این طرح اعلام کرد. اگرچه سازمان‌ها و نهادهایی چون قوه قضائیه، وزارت علوم، وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، وزارت کشور، سازمان صدا و سیما، سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد، سازمان ملی جوانان و نهادهای دیگر از جمله ارگان‌هایی هستند که باید دولت را در اجرای طرح جامع حجاب و عفاف یاری دهند اما به اعتقاد ناظران، منظور مرتضی تمدن از «سازمان‌های مرتبط» بیش از همه به نیروی انتظامی بازمی‌گردد. اگرچه مرتضی تمدن نامی از این ارگان‌ها نبرد و مساله را به صورت عمومی مطرح کرد اما اشاره او به سخنان اخیر محمود احمدی‌نژاد در تلویزیون می‌تواند موید این گمانه باشد چراکه شامگاه بیست و سوم خرداد محمود احمدی‌نژاد در یک گفت‌وگوی زنده تلویزیونی با انتقاد از نحوه برخورد ماموران و گشت‌های ارشاد اطمینان داد که از این پس دولت این قبیل برخوردها را «کنترل» خواهد کرد: «به اعتقاد بنده روش موجود روش درستی نیست. البته این به آن معنا نیست که ما نابسامانی‌های اجتماعی را نمی‌بینیم یا نباید اصلاح کنیم. دولت این‌گونه رفتارها را قبول ندارد و تا آنجایی که بتواند برخورد و کنترل خواهد کرد.»

وی با تاکید بر اینکه «ما این‌گونه برخوردها را توهین می‌دانیم که زن و مردی در خیابان راه بروند و کسی بیاید بگوید نسبت شما چیست»، افزوده بود: «عده‌ای در هر دوره‌ای، هر چند ماه می‌خواهند جنجالی در کشور برپا و برخورد کنند که بنده در همین جا به صراحت اعلام می‌کنم که ما مطلقاً و از بنیاد با این موضوع مخالفیم.» احمدی‌نژاد سپس با اشاره به برخورد ماموران با افرادی که به اعتقادشان «بدپوشش» هستند، گفته بود: «هیچ‌کس نباید بدون حکم قاضی کسی را مجازات کند، مگر جاهایی که طبق قانون باشد. مثلاً در جرائم راهنمایی و رانندگی و نپرداختن قبض برق. اما اینکه بر مسائل اجتماعی ماموری خودش تشخیص دهد و خودش مجازات کند، درست نیست.» هر چند محمود احمدی‌نژاد در این گفت‌وگو چندان وارد مصادیق نشد اما اسفندیار رحیم‌مشایی رئیس دفتر وی، فردای مصاحبه زنده احمدی‌نژاد در گفت‌وگو با خبرنگاران که از وی در این باره سوال می‌کردند، گفت: «اینکه با انتشار عکس و ماشین افراد می‌خواهند برخورد با مزاحمین نوامیس مردم را نشان دهند خود اشاعه فساد است. باید به نحوی عمل کنیم که این اتفاق نیفتد، چراکه اشاعه فساد، اعتبار جامعه را زیر سوال می‌برد و چون جنس این کار فرهنگی است مجری آن باید آشنا و مشرف به کار فرهنگی باشد وگرنه نتیجه معکوس خواهیم گرفت.»

اشاره اسفندیار رحیم‌مشایی به طرحی بازمی‌گشت که نخستین روزهای خردادماه در برخی خیابان‌های پایتخت به اجرا درآمد؛ طرحی که به «برخورد مزاحمین نوامیس» موسوم شد. انتشار تصاویری از این خودروهای متوقف شده نشان می‌داد به محض توقیف خودرو، تابلوی سفیدرنگی که رویش نوشته شده بود «مزاحمین نوامیس» روی خودروها نصب شده است. به هر روی محمود احمدی‌نژاد و دولتی‌ها لب به اعتراض گشودند؛ اعتراضی که با واکنش تند و تیز طیفی قرار گرفت که حامیان دولت محسوب می‌شدند؛ از جمله سیداحمد خاتمی خطیب نماز جمعه تهران. سیداحمد خاتمی در گفت‌وگویی رای خود به احمدی‌نژاد را یادآور شد و با تاکید بر اینکه «از رای خود پشیمان نیستم» از رئیس دولت به خاطر آنچه وی «تحقیر حامیان حجاب» می‌خواند گله کرد: «این تعبیر که در هر دوره‌ای هر چند ماه می‌خواهند جنجالی در کشور برپا کرده و برخورد کنند، این تحقیر موج مقدس است. آقای رئیس‌جمهور محترم می‌دانند که جلودار این موج، مراجع تقلید، ائمه محترم جمعه، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و قاطبه متدینین هستند. اکثر شرکت‌کنندگان در راهپیمایی که در کشور در حمایت از حجاب شد همان‌هایی بودند که به آقای احمدی‌نژاد رای دادند.» اظهارات سیداحمد خاتمی در شرایطی منتشر شد که از صبح روز سه‌شنبه روحانیون بهارستان در نخستین روز کاری خود پس از انتشار اظهارات احمدی‌نژاد مراتب ناخرسندی خود از این موضوع را ابراز کرده و احمدی‌نژاد را به نشان دادن «چراغ سبز» به بدحجاب‌ها متهم کرده بودند.

البته طیفی از معترضین امضای محمود احمدی‌نژاد پای ابلاغیه طرح جامع حجاب و عفاف را یادآور شده و درباره تناسب حرف و عمل احمدی‌نژاد در این باره سوال می‌کردند چرا که احمدی‌نژاد به عنوان رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی در نخستین دوره دولتش این طرح را به امضا رساند و برای اجرا ابلاغ کرد. این در حالی بود که یک بار نیز در خلال اجرای طرح امنیت اجتماعی، غلامحسین الهام سخنگوی وقت دولت از نحوه برخورد ماموران انتقاد کرده بود که مسوولان ارشد نیروی انتظامی تاکید کردند نیروی انتظامی تمام هماهنگی‌ها با رئیس‌جمهور را انجام داده و در صورت لزوم اسناد آن را منتشر خواهد کرد.

ادامه در صفحه ۲

نکته

هدف ما بگیر و ببند نیست بلکه می‌خواهیم ریشه‌ای و در قالب فرهنگسازی و نهادینه کردن حجاب و عفاف در جامعه عمل کنیم. تمام دستگاه‌های مرتبط با طرح حجاب و عفاف ملزم هستند این طرح را طبق نظر شخص رئیس‌جمهور اجرا کرده و سلیقه‌ای عمل نکنند.

رواج ریال ایران و زبان فارسی در جنوب عراق

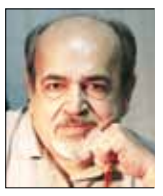

بهروز بهزادی: آسوشیتدپرس گزارشی از نفوذ اقتصادی ایران در جنوب عراق مخابره کرده است که حاوی اطلاعات بسیار جالبی است. چکیده‌ای از این گزارش را با هم می‌خوانیم. ریال ایران به آسانی دینار عراق در اینجا دست به دست می‌شود. اینجا بازار شهر کربلاست که زائران ایرانی زیادی را در آن می‌بینی. قفسه مغازه‌ها مملو از کالاهای ایرانی است. مثل مغازه یاسین صالح که بسته‌های عسل صادراتی ایران، لوازم آرایشی و بهداشتی ایرانی، شامپو و بیشتر کالاهایی را که در ایران موجود است در آن می‌بینی. صالح می‌گوید: کالاهای ایرانی ارزان و خوب است. کولرهای ایرانی بازار خوبی در کربلا دارند. میلیاردها دلار قرارداد سرمایه‌گذاری و صادرات بین ایران و عراق در حال نهایی شدن است. شعبه‌های بانک‌های ایرانی به رغم تحریم ایران توسط امریکا در حال گشایش‌اند. در حالی که نفوذ امریکا در عراق رو به کاهش گذاشته و نیروهای امریکایی طبق برنامه باید از آن کشور خارج شوند، این نفوذ ایران است که در حال افزایش است. حتی در شرایطی که واشنگتن به کشورها هشدار می‌دهد با ایران نزدیکی نکنند. این یک رویارویی سیاسی و اقتصادی است که امریکا ریسک آن را پذیرفته است. ایران که با تحریم امریکا روبه‌رو است اما عراق بازاری آماده برای ورود پیش رو دارد و نگرانی غربی‌ها را برای سرمایه‌گذاری نیز ندارد. ایران رغبت شدیدی به حضور قوی در عراق دارد چراکه میل ندارد جایگاه خود را در این کشور از دست بدهد. در زمان صدام حسین عراق جنگ ویرانگر هشت‌ساله‌ای را علیه ایران آغاز کرد که حاصل آن از پای درآمدن صدها هزار انسان بود. این جنگ بر اقتصاد هر دو کشور تاثیر منفی گذاشت ولی بسیاری از جماعت شیعه عراق که به ایران کوچ داده شده بودند، بعد از سقوط صدام در سال ۲۰۰۳ به کشورشان بازگشتند. برخی از آنان پست‌های کلیدی حکومتی دارند، برخی دیگر به کارهای اقتصادی روی آورده‌اند. زبان فارسی که در ایران فرا گرفته‌اند کمک‌های شایانی به حرفه‌شان می‌کند و همین امر باعث می‌شود ارتباطات اقتصادی آنان با ایرانیان گسترده‌تر شود. مقامات ارشد حکومت‌های ایران و عراق اغلب با یکدیگر دیدار می‌کنند. این دیدارها باعث بسته شدن یکسری از قراردادهای همکاری اقتصادی شده است. قراردادهایی شامل ایجاد نیروگاه‌ها و ایجاد مناطق آزاد اقتصادی در مرز. در حالی که ایران یک میلیارد دلار اعتبار برای خرید کالا به عراق داده است، در بصره دومین شهر بزرگ عراق و پایگاه قدرت شیعیان یک بازار نمایشگاهی پنج‌روزه از کالاهای ایرانی توسط بیش از ۶۰ شرکت ایرانی امسال تشکیل شد که بعد از حمله امریکا، یکی از مهم‌ترین رویدادهای عراق به شمار می‌رفت. در این نمایشگاه کامیون‌های سردخانه‌دار و موتورسیکلت در کنار مایحتاج روزانه مردم مثل محصولات لبنی، انواع کنسرو و کمپوت، لباس و سیمان به نمایش درآمده بود. مسوولان این شهر بندری عراق که محل صادرات نفت این کشور نیز هست، ماه قبل قراردادی به ارزش یک میلیارد دلار با ایرانیان امضا کردند که شامل ساخت هزاران خانه، هتل و یک مرکز خرید بود. این اطلاعات را مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری بصره در اختیار خبرنگارها می‌گذارد. آغاز بهار امسال بانک ملی ایران دومین شعبه خود را به‌رغم تحریم امریکا در این شهر دایر کرد. دو بانک پارسیان و کارآفرین ایرانی نیز برنامه گشایش شعبه در عراق دارند. مسوولان سفارت ایران می‌گویند سطح تجارت ایران در عراق به هفت میلیارد دلار رسیده و عراق یکی از بزرگ‌ترین شرکای اقتصادی ایران شده است. ایران می‌خواهد این حجم را طی سه سال آینده به ۱۰ میلیارد دلار برساند. کنت کاتزمن یک تحلیلگر امریکایی می‌گوید برای ایران سرمایه‌گذاری در بصره و نجف و کربلا معنای زیادی دارد. گرچه تلاش امریکا جلوگیری از این کار است. ایران می‌خواهد با یک خط لوله بخشی از نفت خام عراق را به پالایشگاه آبادان منتقل کند و از آنجا فرآورده‌های نفتی را به عراق بازگرداند. ایران در حال حاضر سوخت اتومبیل به عراق صادر می‌کند. گرچه بیشتر عراقی‌ها درباره سود کالاهای ایرانی صحبت می‌کنند، ولی بیم آن دارند که این کالاهای ارزان جلوی سرمایه‌گذاری شرکت‌های داخلی را برای تولید بگیرد.در لابی هتل نورالزهرای کربلا دو ساعت آویزان است، یکی به وقت تهران و دیگری به وقت بغداد. روزی پنج هزار ایرانی وارد عراق می‌شوند و برخی از عراقی‌ها می‌گویند رواج زبان فارسی در کربلا به گونه‌ای است که عرب‌زبانان فکر می‌کنند در یک کشور خارجی هستند.

طرح نظارت مجلس بر نمایندگان از دستور کار خارج شد

گروه سیاسی: طرح نظارت مجلس بر نمایندگان از دستور کار خارج شد. این طرح که یک فوریت آن در جلسه علنی روز سه‌شنبه مجلس بررسی و رای‌گیری آن به جلسه دیروز موکول شده بود با درخواست کمیسیون اصل نود و پس گرفتن امضای تعدادی از نمایندگان جهت تکمیل طرح به کمیسیون اصل نود ارجاع شد. بعد از دیدار نمایندگان مجلس با مقام معظم رهبری در سالروز تاسیس مجلس و تاکیدات ایشان مبنی بر ارتقای منزلت مجلس و کارایی نمایندگان زمزمه‌هایی مبنی بر تهیه طرحی جهت نظارت بر عملکرد نمایندگان و در راستای تامین نظرات رهبری شنیده می‌شد؛ خبری که در نهایت احمد توکلی رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس صحت آن را تایید کرد و از تهیه طرحی در خصوص نظارت بر رفتار و عملکرد نمایندگان مجلس خبر داد. یک فوریت این طرح که به امضای ۵۸ نفر از نمایندگان رسیده بود در جلسه علنی روز سه‌شنبه مجلس مطرح شد و بعد از اظهارات احمد توکلی به عنوان یکی از طراحان و موافقان این طرح و همچنین سخنان محمد یاری در جایگاه مخالف این طرح، رای‌گیری نهایی به جلسه روز گذشته مجلس موکول شده بود. اما در جلسه علنی دیروز این طرح با درخواست کمیسیون اصل نود و موافقت ریاست مجلس از دستور کار خارج شد؛ اقدامی که با واکنش تند توکلی به عنوان موافق این طرح و کواکبیان از طراحان آن روبه‌رو شد. احمد توکلی نماینده تهران به عنوان یکی از طراحان این طرح طی تذکری نسبت به از دستور کار خارج شدن طرح نظارت مجلس بر نمایندگان گفت: چنانچه ۴۴ نفر از امضاکنندگان امضای خود را پس بگیرند این موضوع قانونی است در غیر این صورت خروج از دستور طرحی که بررسی آن آغاز شده، غیرقانونی است. وی افزود: روز سه‌شنبه یک فوریت این طرح مطرح شد و من به عنوان طراح و آقای محمد یاری به عنوان مخالف صحبت کردیم، در حالی که نوبت موافق بود و شما طبق آیین‌نامه نمی‌توانستید دستور دیگری را وارد کنید این کار را انجام دادید. رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس خطاب به لاریجانی گفت: امروز هم می‌توانید این طرح را از دستور خارج کنید به شرط آنکه از ۵۵ نفر حداقل ۴۴ نفر امضای خود را پس بگیرند که اگر در حال حاضر پس گرفته‌اند قانونی است و من سکوت می‌کنم. علی لاریجانی در توجیه این کار گفت: اعضای کمیسیون اصل ۹۰ به من اعلام کردند که مدت‌هاست در حال بررسی این موضوع هستند و در این کمیسیون، کمیته‌ای نیز تشکیل داده‌اند. بنابراین از آنجا که این کمیسیون، جایگاه مهمی در حفظ نظارت بر مجلس دارند از طراحان این طرح خواستیم بررسی آن را به تعویق بیندازند و یکی دو هفته فرصت بدهند تا این طرح را پخته‌تر در مجلس بررسی کنیم.

سرمقاله

کارایی و ابهت زندان

محسن رهامی

رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور در جمع مدیران عامل انجمن‌های حمایت از زندانیان در مشهد گفته است در سال‌های اخیر مجازات حبس «کارایی» خود را از دست داده است و ما تلاش داریم اجرای احکام را جدی بگیریم و «ابهت» را به زندان برگردانیم. (خبرگزاری ایسنا، ۸۹/۳/۸) وی همچنین ضمن بیان اینکه ظرفیت اسمی زندان‌های کشور ۹۰ هزار نفر است، گفته است که در حال حاضر دو برابر این ظرفیت یعنی ۱۸۰ هزار نفر در زندان‌های کشور به سر می‌برند. (همان) سوال‌های مهمی که در این مورد مطرح هستند این است که چرا زندان کارایی خود را از دست داده است و اینکه آیا می‌توان به تعبیر ایشان «ابهت» زندان را دوباره به آن برگرداند؟ آیا این امر شدنی و امکان‌پذیر است؟ برای این منظور چه راهکارها و روش‌هایی باید به کار گرفته شود؟ در صورتی هم که امکان‌پذیر باشد آیا اصولاً این کار لازم و ضروری است؟ واقعیت این است که به‌رغم انتقادهایی که به «مجازات زندان» از طرف جرم‌شناسان و صاحب‌نظران وارد می‌شود، هنوز هم زندان به عنوان یکی از موثرترین ابزارها و سلاح‌های «زرادخانه کیفری» در قریب به اتفاق کشورها با نظام‌های کیفری مختلف مورد استفاده واقع می‌شود، گرچه با تلاش جرم‌شناسان و جامعه‌شناسان و فعالان مدنی روز به روز زندان از یک مکان مخوف و پرابهت به مرکزی جهت آموزش و اصلاح و تربیت تبدیل می‌شود و خصوصاً امروزه حرکت صاحب‌نظران حقوق کیفری و جرم‌شناسی به سمت «جایگزین‌های زندان» و به طور کلی سایر روش‌ها و اقداماتی است که قبل از آنکه رعب‌آور و ترسناک باشند، محل‌هایی برای آموزش و یادگیری مهارت‌های لازم و فراهم‌سازی امکان سازگاری محکومان با محیط اجتماعی آزاد هستند. نگارنده این سطور در بازدیدی که در سال‌های گذشته از زندان‌های معروف ایالت پنسیلوانیا در ایالات متحده داشت، مشاهده کرد که زندان تاریخی و پرابهت پنسیلوانیا در واقع به یک موزه جهت بازدیدکنندگان تبدیل شده و در کنار آن زندان بسیار بزرگی ساخته شده که بیشتر به یک کارگاه عظیم فراگیری مهارت‌های فنی و شغلی و در عین حال یک ورزشگاه شبیه است تا زندان به معنای مصطلح آن و در ضمن صحبت با تعداد زیادی از زندانیان که به حبس‌های بلندمدت محکوم شده بودند، معلوم شد که در مدت گذراندن دوران محکومیت توانسته‌اند تحصیلات خود را از دوره ابتدایی تا متوسطه و دانشگاه برسانند و حتی چندین نفر در دوره دکترا تحصیل می‌کردند. همچنین برای مسلمان‌هایی که در زندان به سر می‌بردند، محلی را آماده برگزاری نماز جمعه کرده بودند و امام جمعه‌ای که از طرف مسلمانان آن شهر معرفی شده بود، برای زندانیان مسلمان نماز جمعه برپا می‌کرد و آداب شریعت اسلام را به آنان آموزش می‌داد. معهذا هنوز همان‌طور که قبلاً گفته شد زندان از قوانین جزایی حذف نشده و شاید تا مدت‌ها هم نتوان به کلی آن را از فهرست ضمانت اجراهای کیفری حذف کرد، اما زندان به عنوان آخرین راهکار و چاره است، نه اولین درمان. به اصطلاح معروف «آخرالدّواء الکیّ» و به تعبیر حافظ شیرازی: «به صورت بلبل و قمری اگر ننوشی می/ علاج کی کنمت، آخرالدّواء الکیّ»

اما نکته‌ای که رئیس سازمان زندان‌ها در مورد عدم کارایی زندان و زوال ابهت آن گفته است، به عنوان نظر یک فرد کارشناس و صاحب‌نظر امر زندان‌ها، قابل تامل و دقت است.

ادامه در صفحه ۲